

” För den demenssjuke är personalen tryggheten, genom den får de verkligheten bekräftad.

Med sin bok *Gerontens väg* vill Mirjam Jakobsson öppna en dörr in till de demenssjukas värld.

FOTO LARS-ÅKE GREEN

Hon hoppas på en förändring

Mirjam Jakobsson i Tämta har skrivit en bok för att öka förståelsen för de demenssjukas behov

Mirjam Jakobsson, Tämta, har givit röst åt de demenssjuka. I en bok riktar hon med diktens hjälp fokus på deras vårdbehov och levnadsvillkor. Förhoppningen är en förändring av dagens skrämmande verklighet.

Mirjam Jakobsson har ett förflutet inom äldreomsorgen i bland annat Borås. Men när en omorganisation ägde rum 2003 hade hon svårt för att acceptera följderna.

–Man måste tro på människors goda vilja, även om ekvationen inte riktigt vill gå ihop när kommunledningen yvs över plustecken i budgeten samtidigt som äldre mår så dåligt.

Hon fortsätter:

–Flera gruppboenden lades ner och de boende sammanfördes på Våglängdsgatan 153 B, gamla Bodaklint.

Mirjam var den enda som följde med sina äldre till det nya boendet. Visst kom de till nyrenoverade och fräscha lokaler. Men för de demenssjuka blev förvirringen total.

–Tidigare vistades de i en hemlik miljö där de lärt sig hitta. Nu kom de till ett ställe med en lång korridor där alla dörrar var likadana. Dessutom möttes de av nya ansikten.

Personalen protesterade men protesterna klingade ohörda. Istället försökte den räcka till så gott det gick.

–För den demenssjuka är personalen tryggheten, genom den får de verkligheten bekräftad, förklarar Mirjam.

Mirjam jobbade en tid men hade svårt att se de gamla men också anhöriga fara illa. När sedan möjligheten att ta ett friår kom nappade hon på det.

Nu är friåret näst intill slut och den gångna tiden har använts till att skriva en bok om åldrande och demenssjukdom. Framtiden är dock något oviss.

–Jag har faktiskt bett om förlängd tjänstledighet. Nu vill jag föra ut budskapet i min bok. Jag har flera föreläsningar inplanerade. Sedan har jag även annat på gång.

Söker lugnet

Mirjam Jakobsson sitter och bläddrar i sin utgåva, kallad *Gerontens väg*, där finstämda illustrationer, utförda av Margareta Ebers i Borås, fångar blicken. Hon sitter vid köksbordet i torpet Lundåsen i Tämta. Där råder det lugn som hon så väl behövt som komplement till stressen inom äldreomsorgen.

–Det var en lisa att ta hästen och ge sig ut på en runda i skogen när man kom hem. Då tvingades man släppa alla tankar för att enbart leva i nuet.

Mirjam förklarar att hon engagerar sig alltför mycket i sina vårdtagare. Det har varit svårt moraliskt att inte kunna räcka till.

–Vårdandet av demenssjuka är en svår konst men samtidigt väldigt enkel, förklarar Mirjam.

–Det handlar till stor del om att se individen bakom demenssjukdomen, att sätta sig in i dennes situation från en stund till en annan och agera utifrån det.

► Närbild

Namn: Mirjam Jakobsson

Ålder: 52 år.

Familj: Sambon Tommy, två vuxna barn, tre hästar och två katter.

Bor: Torpet Lundåsen i Tämta

Aktuell: Har givit ut boken "Gerontens väg" på eget förlag.

Intressen: Hästarna, Gotland och cykelturerna där.

Åter: Vegetarisk samt fisk.

Dricker: Ett gott rödvin.

Läser: Gärna och ofta, inte minst för att komma bort från verkligheten.

Gör om tio år: Då kanske jag bor på Gotland, ljuset och landskapet där fascinerar mig.

Mirjam är övertygad om att kopplingen mellan demens och aggression inte är given.

–Det är snarare oförstånd i vården som är orsaken. Inte sällan handlar det om tid, att ge tid, att låta saker få ta tid.

Dock omöjliggör verkligheten inom demensvården detta, hävdar Mirjam.

–Alltför ofta behandlas de äldre som objekt. Ett förhållande som alla mår dåligt av.

Missförhållandena leder till hög sjukfrånvaro vilket i sin tur ytterligare bidrar till de demenssjukas oro.

–Idag saknas tid till att vårda på ett humant sätt, konstaterar Mirjam.

Stort glapp

–Glappet mellan teorins utmärkta vårdform och verklighetens vård är enormt. Det har forskats och skrivits avhandlingar. Borås stad har sagt sig vilja satsa på etik och moral. Men vad gagnar allt detta till om verkligheten är sådan att det inte finns tid att omsätta kunskaperna?

Mirjam saknar en grundlig utredning av demenssjukas levnadsvillkor. De skulle kunna bli så mycket bättre med en annan grundförutsättning för vårdandet.

–Jag tror på att kunna skapa en vård för äldre vårdbehövande med humanismen och solidariteten som grundstenar, en vårdform där även ekonomin är försvarbar. Men till det måste vi alla hjälpas åt.

Finge Mirjam bestämma skulle de-

menssjuka vårdas i mindre grupper i en hemtrevlig miljö. Personalstyrkan skulle vara stabil och det skulle finnas kontinuitet i vården.

Dietist knuten till vården

–Jag skulle även vilja ha en dietist knuten till vården. Maten är oerhört viktig. Det är konstaterat att vissa vitaminer är av stor betydelse. Men framförallt ska måltiderna läggas efter de gamlas behov, inte personalens schema.

–Det är inte konstigt om de gamla blir oroliga om de får sista målet mat vid 16.30 för att vi ska hinna lägga dem sedan.

Mirjam suckar. Hon skulle önska att politiker och chefer var bättre införstådda med rådande förhållanden.

Att man insåg att det krävs en viss personaltäthet för att få till stånd en dräglig vård. Med en fungerande vård skulle sjukskrivningar minska och de gamla må bättre utan att kostnader för den skulle behöva bli så mycket högre.

Mirjam Jakobsson slår fast att utgångsläget för denna medmänskligare vård är att göra människor medvetna om åldrandet och den demenssjukes livsvärld samt de förhållanden som idag råder inom äldreomsorgen. Där hoppas hon att hennes bok kan fungera som vägledning. ■